

Daianu: Nu modelul de crestere este vinovat pentru dezechilibre, ci erorile de politici macroeconomice si calitatea institutiilor

Dezechilibrele macroeconomice ale României sunt cauzate de erori de politici macroeconomice si de slabiciunea institutiilor, nu de modelul de crestere economica, iar aderarea la zona euro nu este posibila atât timp cât România înregistreaza deficite mari, afirma presedintele Consiliului Fiscal, Daniel Daianu, într-un material de opinie.

"Nu modelul de crestere este vinovat pentru dezechilibre în cazul României, ci erori de politici macroeconomice si calitatea (slabiciunea) institutiilor. Întrebări pe care le pun economisti din România se înscriu într-un registru larg de preocupari în Europa, care privesc relatii în interiorul UE si între aceasta si restul lumii. Costul energiei, crescut mult dupa invadarea Ucrainei, privesc toata economia europeana, iar piata unica a energiei functioneaza defectuos. Plasarea în lanturi de productie si aprovizionare preocupa numeroase economii europene. Dar niciuna, în UE, nu se confrunta cu deficite bugetare si de cont curent atât de mari ca România", arata Daniel Daianu, în articolul "Modelul de crestere: trebuie evitata o confuzie", postat pe pagina institutiei.

Economistul a explicat, în context, ca dezechilibrele macro ale României sunt rezultatul unor politici macroeconomice prost croite, politici fiscal-bugetare imprudente care au condus la deficite bugetare excesive.

"Aceasta afirmatie nu ignora convergenta economica intensa înregistrata în ultimele doua decenii (cu venit/loc. la paritatea puterii de cumparare crescând de peste 3 ori în raport cu media din UE). A avut loc însa o dezvoltare dezordonata, cu inegalitati mari între regiuni (evolutie poate inevitabila în conditiile date), cu pierdere masiva de capital uman (prin emigratie, si aceasta inevitabila, date fiind diferentialele de venituri si de dezvoltare). Iar modelul de crestere economica nu se rezuma la raportul între investitie si economisire", a mentionat presedintele Consiliului Fiscal.

El sustine ca nu un model de crestere economica defectuos explica în principal deficitele bugetare mari din ultimul deceniu (în 2024 de peste 9% din PIB, când cresterea PIB a fost sub 1%), ci politici expansioniste si neglijarea necesitatii acute de a avea venituri fiscale superioare prin combaterea evaziunii fiscale si a optimizarilor fiscale - venituri fiscale, inclusiv contributi, de 27-28% din PIB, fata de media de 40% în UE.

"O economie se poate dezvolta cu deficite rezonabile, cu o datorie publica sustenabila. La noi s-a dorit arderea etapelor si, în plus, s-au practicat politici populiste. Iar acum ne confruntam cu nevoia acuta de a opera o corectie fiscal-bugetara de amploare, ce are costuri economice si sociale majore. Avem si slabiciuni institutionale flagrante, coruptie extinsa, o problema mare de încredere a cetatenilor în stat. Este bine ca se mediteaza asupra modelului de crestere, ce sa facem în viitor. Dar nu trebuie sa asteptam realizarea unui nou model de crestere/dezvoltare pentru a continua corectia bugetara", a precizat el.

Aceasta corectie este o necesitate absoluta pentru a nu pierde controlul asupra datoriei publice.

Potrivit economistului, este greu de crezut ca România ar putea deveni o "Norvegie a Marii Negre" (prin exploatarea de titei si gaz natural) si sa extraga o renta considerabila din aceasta exploatare care sa alimenteze bugetul public.

"Aceste resurse ne pot însa ajuta în perioada de tranzitie, deoarece România are de continuat desprinderea treptata de resurse fosile", considera el.

Pe de alta parte, chestiunea demografica si îmbatrânirea populatiei reprezinta o constrângere majora, ce privesc

toate statele UE. "Viitorul economic al României este legat de cel al UE; un alt model de creștere economică este condiționat de politici publice la nivel național și al UE, de investiții publice și private", a susținut președintele Consiliului Fiscal.

Totodată, acesta a subliniat că aderarea la zona euro nu este posibilă atât timp cât România înregistrează deficite mari. "Nu este suficient să declari că vrei, ci trebuie să poți. Capcana deficitelor mari este mai periculoasă decât capcana venitului mediu", a subliniat Daianu.

Autorul analizei consideră că discuția privind modelul de dezvoltare nu trebuie să înlesnească o confuzie privind sursa principală a dificultăților macroeconomice ale României. "Nici nu se poate rezuma la raportul investiție-economisire. În plus, trebuie să considere mediul internațional, cu fragmentare, conflicte comerciale, riscuri pentru stabilitatea sistemului financiar internațional pe fondul unui nou val de dereglementare, al expansiunii actorilor non-bancari și activelor crypto, impactul AI", susține președintele Consiliului Fiscal.

După analize ale Consiliului Fiscal, dacă ajustarea fiscal-bugetară nu ar continua după 2026, datoria publică ar rămâne pe o traiectorie nesustenabilă, depășind 80% din PIB în 2034. Traectoria ascendentă a datoriei publice este reflectată și în deteriorarea necesarului brut de finanțare (suma dintre "rostogolirea" datoriei și finanțarea deficitului). Necesarul de finanțare ar urca de la circa 15% din PIB în 2026, la aproximativ 20% din PIB în 2034, sporind substanțial riscurile de refinanțare, consideră autorul.

Potrivit acestuia, măsurile de consolidare adoptate până în prezent atenuează creșterea datoriei publice dar nu sunt suficiente pentru a o stabiliza. "Există oboseala în societate și nemulțumire după doi ani de înghețare a salariilor bugetarilor și a pensiilor (ce fuseseră totuși crescute mult înainte de 2025). De aceea, consolidarea bugetară ar putea include în 2027 o indexare prudentă a pensiilor, ce ar putea fi realizată în raport cu rata inflației anticipate din acel an - pentru a nu devia traiectoria de control a cheltuielilor publice. Pentru protecția cetățenilor vulnerabili, este bine ca se prelungească limitarea adaosului la alimente de bază în 2026. O colectare mult mai bună a veniturilor fiscale ar ușura enorm corecția bugetară în anii ce vin", a mai scris Daianu.

El susține că o reducere de taxe și impozite în 2027, după cum gândesc unii lideri politici, ar fi o eroare monumentală și ar transmite un semnal deplorabil celor care finanțează România. "Iar să crezi că se poate compensa o inversare de măsuri fiscale prin privatizări este un rationament eronat; operează efectul de semnal menționat și chestiunea timpului, întrucât privatizări nu se fac batând din palme", precizează autorul.

Totodată, pierderi de venituri permanente nu pot fi compensate de venituri temporare. Entități de stat de importanță strategică nu trebuie să fie privatizate. Ceea ce nu înseamnă că nu pot avea loc restructurări și ameliorări de guvernanta corporativă, listări parțiale la bursă. În SUA și Europa are loc o revenire a politicilor industriale, care nu ține de ideologie, ci de imperative industriale și de securitate/geopolitică.

"Corecția bugetară poate fi sprijinită mult de absorbția fondurilor europene din PNRR și cele structurale și de coeziune. Programul SAFE poate înlocui parțial PNRR, dar el înseamnă împrumuturi (chiar dacă ieftine). Acest program va stimula economia națională în mod simțitor dacă multe din finanțări vor fi utilizate de industria autohtonă. Este bine că vom intra în OCDE, dar aceasta nu va aduce miracole", a adăugat Daianu.

În opinia sa, un aspect ce pare subestimat în discuția despre modelul de creștere economică este relația între capitalul autohton și cel internațional.

"România are o economie duală. Și nu este vorba atât de discrepante între rural și urban pe multiple planuri (care au favorizat emigrarea), ci de posibilitatea de a practica politici industriale. Dacă admitem că avem nevoie de o politică industrială, trebuie să considerăm cel puțin două aspecte: companii mari, ce domină sectoare economice din România, au strategii internaționale. Altfel spus, este greu să le influențezi deciziile; dacă, de pildă, vor să

închida portile în România, nu prea ai ce sa faci daca nu ai mijloace (ex: situatia santierului naval din Mangalia sau uzina siderurgica din Galati etc); o politica industrială are nevoie de resurse, iar România este în mare impas din acest punct de vedere, din cauza deficitelor. Și nu putem ramâne cu deficitul bugetar la circa 6% din PIB; trebuie sa ne ducem catre 3%, sa realizam surplus primar, dat fiind ca dobânzile la datoria publică vor depasi curând 3% din PIB. Trebuie, deci, sa folosim noul cadru financiar multianual ale UE (2028-2034) pentru deziderate de politica industrială", a subliniat presedintele Consiliului Fiscal.

Potrivit acestuia, exista si cerinte privind capacitatea de aparare, ce complica ajustarea deficitului bugetar.

"Capitalul autohton trebuie sa fie mai viguros, sa fie implicat alaturi de capitalul strain în ramuri si sectoare unde se realizeaza valoare adaugata mai înalta; sa iasa, daca pot, si în afara granitelor - asa cum fac firme din Polonia, Ungaria, Cehia. Dar aceasta este o perspectiva nu imediata. Exista un numar foarte mare de companii, mai ales mici si mijlocii, care nu sunt bancabile, nu folosesc credit bancar", a adaugat Daianu.

El considera ca trebuie sa fim mult mai preocupati de eficienta investitiilor publice, sa avem prioritizare si nu fronturi largi de lucrari pe care nu le putem finanta (cum s-a întâmplat cu PNRR).

Banca de Investitii si Dezvoltare trebuie sa promoveze parteneriate public-private, gradul de participare pe piata muncii trebuie sa creasca si este nevoie de o politica agricola mai buna, sustine sursa citata. El pledeaza, totodata, pentru relatii economice externe mai diversificate, cu parteneri din afara UE.

"În conditiile necesitatii absolute de consolidare bugetara, bugetul public ar suporta cu mare dificultate cheltuieli militare anuale de 3,5% din PIB (nivelul în 2026 este de cca. 2,3% din PIB), ca sa nu mai vorbim de 5% din PIB, chiar daca într-o perspectiva mai îndepartata; sunt necesare diminuari de alte cheltuieli publice si crescute venituri fiscale si nefiscale. Bugetul sarac al României alocă nu destul pentru educatie, iar banii pentru cercetare si dezvoltare (R&D) sunt aproape nesemnificativi. În aceste conditii, nu prea se poate aspira la iesirea dintr-o stare de dependenta structurala de economiile europene avansate", a precizat presedintele Consiliului Fiscal.

Daniel Daianu a subliniat ca textul nu reprezinta în mod necesar opinia Consiliului Fiscal.